

Parshat Shmot Building a Nation

Simon Wolf

The Ramban in his introduction to Sefer Shmot explains that the book of Shmot is the manifestation and actualization of the paradigms that were hinted to in Sefer Breishit – Ma'aseh Avot Siman L'Banim (see [Parshat Vayetze](#)).¹ He continues to explain that the Sefer's main focus is the first predicted exile and the redemption from it.² For that reason, Sefer Shmot does not end with the release of Bnei Yisrael from Mitzrayim, but rather with the building of the Mishkan and God's presence residing within it.³ This is what finally returns Bnei Yisrael to the former state of the Avot who were the Merkava (chariot) for the presence of the Shechina. In his closing poetic prose to Sefer Shmot, the Ramban calls it the Sefer Ha'Geulah which not only relates to Hashem's snatching Bnei Yisrael from the clutches of Mitzrayim, but also to the spiritual redemption spawned by the revelation at Sinai and its continuation in the Mishkan.⁴

This introduction seems to portray the early Parshiot of Sefer Shmot as simply setting the stage for the latter part of the book where the primary theme of Geulah comes to fruition in its many stages. While this gives the book a much more positive feel, it overlooks the essential development that takes place in the early part of Sefer Shmot which lays the foundation for the successes and failures of Bnei Yisrael in the remainder of the Torah. We would like to suggest that Sefer Shmot, in its progression towards reaching its zenith as the Sefer HaGeulah, is really a story that could be titled "Building a Nation" or maybe if we were more ambitious "Building the Nation of God". Over the next couple of weeks (and in future years as well), we will try to discuss some of the components found in each of the Parshiot that in the aggregate help give birth to Bnei Yisrael.

In the building of a nation, one of the most essential ingredients is leadership. Choice of the

right leader is pivotal to the success of any nation, but is even more crucial when speaking about the transformational development of a nation – leading a tribe of slaves to become the nation of God. While there are many events in Moshe's life that contribute to his development, the Torah focuses on a seemingly irrelevant fact to set the background for God's choice of Moshe as the future leader of this new nation. In the lead-in Pasuk to the chapter in which Moshe is tasked with leading God's nation, it tells us that "Moshe was shepherding the sheep of his father-in-law Yitro...and he led them out to an uninhabited area..."⁵ The significance of this seemingly irrelevant introduction was not lost on Chazal and the Midrashim are replete with references to Moshe's care and scrupulousness while shepherding as being the reason for God's choice of Moshe as His emissary. It is best illustrated by the assertion of the Midrash Rabba that God does not promote anyone to a position of leadership without first testing their mettle on a smaller scale and that Moshe's qualifications were observed in his behavior as a shepherd.⁶ One of the most famous stories related by the Midrash is that of Moshe chasing after a young sheep which had fled from the flock in search of water. When Moshe finally catches up with the lamb and realizes that it was attempting to quench its thirst, he apologizes to the young sheep for not being more aware of its needs. After the lamb drinks from the spring it had found, Moshe declares "you must be so tired from your quest for water" and then proceeds to carry the lamb back to the rest of the flock on his shoulders. The Midrash relays that Hashem reflects on Moshe's behavior of deeply caring for even the smallest and weakest animals as displaying the quintessential character and ingredients necessary for the leader of God's people.⁷

Moshe is not alone, not the first nor the last, to rise to greatness after being a shepherd. From the beginning of the Torah through Sefer Breishit, we encounter Hevel, Avraham (Yitzchak) and Yaakov (and the Shevatim) who were all shepherds. Shaul Hamelech is involved in

¹ השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה החדש העולם ויצירת כל נוצר ובמקרה האבות שהם כענין יצירה לזרעם מפני שכל מקריהם ציורי דברים לרמז ולהודיע כל עתיד לבא להם ואחרי שהשלים היצירה התחיל ספר אחר בענין המעשה הבא מן הרמזים ההם (רמב"ן הקדמה לספר שמות)
² ונתיחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפי' ובגאולה ממנו (שם)
³ וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלות אבותם שהיה סוד אלוך עלי אהליהם והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד (שם)
⁴ והנה נשלם ספר הגאולה אשר ה' אלקי ישראל בא בו... (רמב"ן בסיומו לספר שמות)
⁵ ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדון וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל-ה' הקדוש חרבה: (שמות ג, א)

⁶ ד"א ומשה היה רועה הה"ד (משלי ל) כל אמרת אלוך צרופה אין הקדוש ברוך הוא נותן גדולה לאדם עד שבדקהו בדבר קטן ואח"כ מעלהו לגדולה, הרי לך שני גדולי עולם שבדקו הקדוש ברוך הוא בדבר קטן ונמצאו נאמנים והעלו לגדולה, בדק לדוד בצאן... אמר ליה הקדוש ברוך הוא נמצא אתה נאמן בצאן, בא ורעה צאני, שנאמר (תהלים עח) מאחר עלות הביאו, וכן במשה הוא אומר וינהג את הצאן אחר המדבר להוציא מן הגזל, ולקחו הקדוש ברוך הוא לרעות ישראל, שנאמר (תהלים עז) נחית כצאן עמר ביד משה וזארו. (שמות רבה ב, ג)
⁷ ואף משה לא בחטו הקדוש ברוך הוא אלא בצאן, אמרו רבותינו כשהיה מרעה רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסית כיון שהגיע לחסית נדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא עיף אתה הרכיבו עלי כתיפו והיה מהלך, אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל, הוי ומשה היה רועה. (שמות רבה ב, ב)

shepherding and most famously, Dovid HaMelech also gets his start as a shepherd. The Navi repeatedly refers to Dovid's past as a shepherd⁸ and God specifically notes that He took Dovid from leading the flocks to be the leader of Bnei Yisrael.⁹ The Midrash in Shmot pairs Moshe and Dovid together as being two of the greatest leaders of Bnei Yisrael who share a common background of shepherding which established their credentials.¹⁰

Obviously times have changed and nobody today would expect a shepherd to become the mayor of Yerushalayim or the governor of California. Keeping that in mind, it still behooves us to better understand what about shepherds give them such a distinctive standing in Tanach. In order to better understand the uniqueness of the shepherd, we need to go back in history to the first shepherd, Hevel, and his brother Kayin, the farmer. Rav Shamshon Rafael Hirsch explains Kayin's name as meaning possession, control and self-worth as opposed to Hevel whose name means the exact opposite, nothingness.¹¹ The farmer is the embodiment of the decree, B'zeyat Apecha Tochal Lechem (בזעת אפך תאכל לחם).¹² He must invest himself completely in the land for it to bear produce. Farming helps society to flourish and leads to the building of settlements, but at the same time it subjugates the farmer to the land. He has in a figurative sense mortgaged himself to the land. His presence is permanent and he mistakenly begins to believe his success is totally dependent on his input. This leads to his experiencing success solely as an affirmation of his productive efforts and as his assets swell, it leaves less and less room for God. In contrast to the farmer, the shepherd deals with living beings. This promotes healthy emotional development, engendering within him the ability to sympathize and to care for others and to feel and share the pain of others. It is an occupation that avoids the pitfalls of self-aggrandizement (כחי ועצם ידי)¹³ at the expense of God because the animals require the care and help of the shepherd, but are not

solely dependent on him for their existence. In addition, the shepherd by definition is nomadic, unable to be rooted to a particular place because he wanders with his flock in search of places to graze. That detachment from the land and the experience of living a life that lacks permanence is an antidote to forsaking God. The less control one feels over their life and its trajectory, the more likely they are to see God as their constant provider, to turn to God for their salvation and to attribute their successes to God (see Dovid's speech to Shaul).¹⁴

This is beautifully illustrated in the story of the children of Yehonadav ben Rachav in Sefer Yirmiyahu.¹⁵ God instructs Yirmiyahu HaNavi to bring the descendants of Yehonadav to the Beit HaMikdash in order to contrast their behavior with that of the Jews of the time. Yehonadav's descendants have steadfastly adhered to the instructions and guiding principles of their patriarch while the Jews have traded God's word and commands for those of other gods. In the course of Yirmiyahu's demonstration, the children of Yehonadav explain that their forefather instructed them not to drink wine, not to build houses and not to plant vineyards, orchards and fields, but rather to be tent dwellers. Interestingly, the devotion to these principles is likely what preserves Yehonadav's descendants' adherence to those same principles. Their nomadic lifestyle (probably as shepherds) and their lacking a sense of permanence made them humble, compliant and loyal. God, while not necessarily promoting their lifestyle, sees in them a paradigm of virtue worthy of emulation.

Mitzrayim, which in ancient times was an agricultural powerhouse, was inherently averse to shepherds (כי-יתועבת מצרים כל-רעה צאן).¹⁶ The Egyptians essentially represented the antithesis of shepherds, because their priorities and worldview (לי יארי ואני עשיתיני)¹⁷ were mutually exclusive with the life and experiences of the shepherd. In the end, God has the last laugh as

⁸ ויאמר שמואל אל-ישי' התמו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל אל-ישי' שלחה וקחנו כי לא-נסב עד-באו פה: (שמואל א ז, יא) וישלח שאול מלאכים אל-ישי' ויאמר שלחה אלי את-דוד בנה אשר בצאן: (שם ז, טז) ודוד הלך ושב מעל שאול לרעות את-צאן אביו בית-לחם: ... וישכם דוד בבקר ויטש את-הצאן על-שמר וישא וילך כאשר צוהו ישי ויבא המעלה והחיל היצא אל-המערכה והרגו במלחמה: ... וישמע אליאב אחיו הגדול בדברו אל-האנשים ויחראף אליאב בדוד ויאמרו למה-זה ירדת ועל-מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את-דודך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת: ... ויאמר דוד אל-שאו רעה הנה עבדך לאביו בצאן ונא הארי ואת-הדוב ונשא שה מהעדר: (שם ז, יב-לד)

⁹ ועתה כה-תאמר לעבדי לדוד כה אמר יקנוק צבאות אני לקחתיו מן-הנה מאחר הצאן להיות נגיד על-עמי על- ישראל: (שמואל ב ז, ח) ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממקלאת צאן מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו: (תהילים עח, ע-עא)

¹⁰ שמות רבה ב, ג

¹¹ בראשית ד, א

¹² בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל-האדמה כי מונה לקחת פי-עפר אתה ואל-עפר תשוב: (בראשית ג, ט)

¹³ ורם לבבך ושכחת את-יקנוק אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: ... ואמרת כלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את-החיל הזה: (דברים ח, יז)

¹⁴ ויאמר דוד אל-שאו רעה הנה עבדך לאביו בצאן ונא הארי ואת-הדוב ונשא שה מהעדר: ויצאתי אחרי והפתיו והצלתי מפיו יקום עלי והחזקתי בזקנו והפתיו והמיתיו: גם את-הארי גם הדוב הפה עבדך והנה הפלשתי הערל הזה פאחד מהם כי חרף מערכת אלהים תיים: ויאמר דוד יקנוק אשר הצלני מיד הארי ומיד הדוב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל-דוד לך יקנוק יהיה עמך: (שמואל א ז, לד-לז)

¹⁵ ירמיהו פרק לה

¹⁶ ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד-עתה גם-אנחנו גם-אבותינו בעבור תשובו בארץ גשן כי-תועבת מצרים כל-רעה צאן: (בראשית מז, לד)

¹⁷ דבר ואמרת כה-אמרו אדני יקנוק הנני עליך פרעה מלך-מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יארי אשר אמר לי יארי ואני עשיתיני: (יחזקאל כט, ג)

the deified Paraoth and his people are undone by a lowly shepherd. Moshe, a product of Egyptian royalty, breaks with his upbringing and takes up shepherding. While wandering in the Midbar with his sheep, he finds the true God and becomes the emissary of God to lay waste to Egypt's land and crops and to release the slaves (who will wander in the Midbar) from the bondage of the land.

The picture is so compelling yet we are not convinced. Despite the prominence of this phenomenon and despite all the fanfare in the Midrash, most view Moshe's rise from shepherd to the leader of Bnei Yisrael as unremarkable. Maybe it is because we learned these stories as children or maybe because it is such a commonplace occurrence in Tanach that we have become inured to this romantic notion of shepherds turning into leaders. Though, in the end, maybe our ambivalence is not misplaced since the convincingly positive picture painted here is really one of selective disclosure. In almost all the instances of the "great" shepherds we noted above, there are other shepherds in those same stories, almost like foils, who do not display the kind of stellar character we have come to expect from shepherds. Along with Hevel, we have Yaval, the father of all tent dwellers and shepherds.¹⁸ Avraham must confront Lot over his wayward shepherds while Yitzchak is forced to deal with the difficult shepherds of Grar. We have the shepherds that greet Yaakov upon his arrival in Charan along with the shepherds of Lavan mentioned a little later in the story. And with Moshe, we have the shepherds that chase away the daughters of Re'u'el.¹⁹ In all these instances, the shepherds are at best neutral, although the pesukim and/or the midrashim paint a much more negative picture of these shepherds. Moreover, the Rashbam in Bava Batra²⁰ suggests that the Gemara mentions cowboys rather than shepherds as possible arbitrators because the overwhelming majority of shepherds are thieves.²¹ Suddenly, we are faced with the fact that not all shepherds are winning the Chesed award or are burgeoning future leaders.

In order resolve this paradox, Rav Hirsch points out that Yaval in Parshat Breishit is known as a Yoshev Ohel U'MIKNE (אָבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֵה) and not by the standard description for a shepherd of RO'EH TZON (רעה צאן). MIKNE has its roots in kinyan (acquisition) and it conjures up images of Kayin. Therefore, Rav Hirsch concludes that ISH MIKNE is not synonymous with RO'EH TZON, but rather a shepherd who looks more like a farmer.²² They are shepherds that accumulate possessions and that raise sheep for commercial purposes. They take up permanent residences and live a lifestyle that is in consonance with the culture of the city. Their sheep are objects rather than living beings. In other words, not all shepherds are shepherds like Moshe and Dovid. That is especially true in Mitzrayim where Yosef's brothers declare to Paraoth, "RO'EH TZON Avadecha, Gam Anachnu Gam Avoteinu (We your servants are **shepherds**, as were also our fathers)" and Paraoth responds to Yosef by saying, "V'Im Yadata V'Yesh Bam Anshei Chayil, V'Samtem SAREI MIKNE Al Asher Li. (And if you know any capable men among them, put them in charge of my **livestock**)."²³ Egypt despises RO'EH TZON, it only has room for ANSHEI MIKNE. God chooses Moshe precisely because he is a RO'EH TZON, a self-effacing leader, who shepherds his people, rather than a MIKNE TZON, an opportunist and exploiter like Paraoth. Moshe embodies true leadership and brings to life the prophecy of Yirmiyahu, "**And I Myself will gather the remnant of My flock** (שארית צאני) from all the lands to which I have banished them, and I will bring them back to their pasture, where they shall be fertile and increase. **And I will appoint over them shepherds** (רעים) **who will tend them**; they shall no longer fear or be dismayed, and none of them shall be missing declares God."²⁴ We pray that God blesses us with great leaders, RO'EH TZON like Moshe and Dovid, who can bring to fruition the words of the Navi Yechezkel, "For you, My flock, flock that I tend (ואתן צאני צאן מרעייתי) are men; and I am your God declares the Lord God."²⁵ Shabbat Shalom.

¹⁸ ותלד עדה את-יבל הוא ה'ה אב'י ישב אהל ומקנה: (בראשית ד, כ).
¹⁹ ולכתו מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את-הרהטים להשקות צאן אביהן: ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה וישלח את-צאנם: (שמות ב, זט-זי)
²⁰ תנינא: אמר לו נאמן עלי אבא, נאמן עלי אביר, נאמן עלי שלשה רועי בקר - רבי מאיר אומר: יכול לחזור בו, וחכמים אומרים: אינו יכול לחזור בו! הא קא משמע לן, דבאתן לך מחלוקת, והלכה כדברי חכמים. (בבא בתרא קכח).
²¹ רועי בהמה דקה גדלנין ניהו ופסולין לכל דין שבעולם אבל אבא ואביר כשרין מיהא לדינין של אחרים. (רשב"ם שם)
²² אך בלאו הכי: "איש מקנה" אינו זהה עם "רועה צאן". אנשי מקנה יושבים במקומם דרך קבע; הם בעלי רכוש, המגדלים את הצאן לצרכי תעשייה, - ומקצועם מתאים לתרבות העיר; ואילו רועי צאן הם נוודים הנוהגים את הצאן אחר המרעה (רש"ר הירש בראשית ד, כ)

²³ ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו: ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן: ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחיו באו אליך: ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך ישבו בארץ גשן ואם ידעת יש בם אנשי חיל ושמעתם שרי מקנה על אשר לי: (בראשית מז, ג-ו)
²⁴ הו רעים מאבדים ומפצים את-צאן מרעייתי: נאם יקוק: לכן כה-אמר יקוק אלקי ישראל על-הרעים הרעים את-עמי אתם הפצתם את-צאני ותדחום ולא פקדתם אתם הניי פקד עליכם את-רע מעלליכם נאם יקוק: ואני אקבל את-שארית צאני מכל הארצות אשר-הדחתו אתם שם והשבתו אתהו על-יניהו ופרו ורבו: והקמתי עליהם רעים ורעום ולא יראו עוד ולא יחתו ולא יפקדו באם-יקוק: (ירמיהו כג, א-ד)
²⁵ ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם אני אלליכם נאם יקוק: (יחזקאל לד, לא)